

Inspektion av Polismyndigheten i Gävleborgs län, Polisområde norra Gävleborg, arresten Hudiksvall, den 26-27 juni 2014

Inledning

På uppdrag av chefsjustitieombudsmannen Elisabet Fura genomförde föredragandena Elisabeth Sjöblom och Marie Hansson (protokollförare) den 26-27 juni 2014 en förannmäld inspektion av Polismyndigheten i Gävleborgs län, Polisområde norra Gävleborg, arresten Hudiksvall.

Inspektionen är en del av JO:s uppdrag att fullgöra de uppgifter som ankommer på ett nationellt besöksorgan (national preventive mechanism, NPM) enligt det fakultativa (frivilliga) protokollet den 18 december 2002 till Förenta nationernas konvention mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning.

Inspektionens genomförande

Inspektionen inleddes med att verksamheten presenterades av polisområdeschefen och arrestföreståndaren AA. Därefter förevisades arrestlokalerna. JO:s medarbetare gick översiktligt igenom omhändertagande- och arrestantblad samt tillsynsblad. Inspektionen avslutades med en genomgång av iakttagelserna med AA. Vid inspektionstillfället fanns det inga intagna i arresten.

Iakttagelser och upplysningar vid inspektionen

Organisation m.m.

Polishuset i Hudiksvall öppnades 1975. Arresten har åtta tillnyktrings- och sju anhållningsceller och är öppen dygnet runt. Tillnyktringsenhet saknas i Hudiksvall.

Innan en frihetsberövad person sätts in i cell gör det lokala befälet, på vardagar under dagtid, en förmansprövning i arrestlokalen om frihetsberövandet ska bestå. Med lokalt befäl avses polisområdeschefen, chefen för brottsförebyggande enheten samt chefen för utredningsroteln. Under övriga tider görs förmansprövningen på distans av det vakthavande befälet vid länskommunikationscentralen i Gävle.

Polismyndigheten i Gävleborgs län genomförde 2013 en egenkontroll av arresten i Hudiksvall.

Bemanning

Arresten bemannas av timanställda arrestvakter som rings in vid behov. Ensamarbete förekommer inte. Arrestpersonalen är obeväpnade men bär larm.

Arrestvakterna genomgår en tredagars utbildning i polismyndighetens regi. Utbildningen består av en teoretisk del (två dagar) samt en praktisk del (en dag) med bl.a. självskydd. Flera arrestvakter arbetar även som ordningsvakter.

Skriftliga rutiner för arrestverksamheten finns i en pärm i arrestpersonalens rum.

Inskrivning

Män avvisiteras i arrestintaget medan kvinnor avvisiteras av kvinnlig personal i en cell.

Personer omhändertagna enligt lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) och lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall (LVM) sätts aldrig in i cell utan placeras utanför arrestlokalen i avvaktan på transport till LVU- eller LVM-hem.

Celler, materiella förhållanden m.m.

Mellan det kameraövervakade garaget och arrestintaget finns en låsbar väntarrest som är cirka sex kvadratmeter stor och inredd med två bänkar. Väntarresten används bl.a. när frihetsberövade behöver hållas separerade från varandra eller när de väntar på inskrivning. Enligt polismyndigheten understiger den tid som frihetsberövade kan få sitta i väntarresten en timme. Det är dock ovanligt att någon placeras i väntarresten.

Tillnyktrings- och anhållningscellerna finns i varsin korridor som går att dela av. I varje korridor finns en dusch och en toalett. Utrustningen i en tillnyktringscell består av en galonmadrass och vattenautomat. En av tillnyktringscellerna används endast vid smitta. I anhållningscellerna finns en brits med galonmadrass och kudde samt bord och stol. Persiennerna kan endast regleras av arrestpersonalen. Belysningen i cellerna regleras utifrån. Dubbelbeläggning av celler förekommer inte.

Cellerna städas dagligen och saneras vid smitta. Filtar delas ut till alla intagna. Hygienartiklar delas ut till anhållna som även får engångslakan och örngott. Ersättningskläder finns att tillgå.

Intagna serveras frukost, lunch och middag. Maten hämtas från sjukhuset i Hudiksvall och läggs upp i ett pentry i arrestlokalen.

Arrestlokalen gav ett slitet intryck med mycket klotter på väggar i flera celler. I två anhållningsceller luktade det så illa att det var svårt att vistas där. Vidare upplevdes temperaturen i cellerna som låg.

Möjlighet till daglig utomhusvistelse

Arresten har två rastgårdar med en yta på 12 kvadratmeter. Rastgårdarna ligger i direkt anslutning till arrestlokalen och har tak och väggar i betong. Ena väggen är försedd med galler vilket medger ljusinsläpp och utsikt mot en innergård.

Vid rundvandringen noterades att det fanns klotter på väggarna i rastgårdarna.

Information om rättigheter

Rikspolisstyrelsen tog tillsammans med Riksåklagaren 2008 fram ett informationsblad för gripna och anhållna på 43 olika språk med information om intagnas rättigheter i samband med frihetsberövandet. Informationsbladet delas inte ut. Den intagne informeras muntligen av utredaren som dokumenterar detta på aktomslaget.

Underrättelse till närstående m.m.

När en underårig frihetsberövats kontaktas vårdnadshavare och/eller socialtjänsten av den ingripande polispatrullen eller av utredaren vilket dokumenteras på omhändertagandebladet.

Det finns ingen rutin för att fråga personer som frihetsberövats om de vill att närstående ska underrättas om frihetsberövandet (jfr 24 kap. 21 a § rättegångsbalken, 17 a § polislagen och 3 § häktesförordningen [2010:2011]).

När en utländsk medborgare frihetsberövats finns en rutin för att lämna underrättelse till konsulat m.m. Det är dock oklart var underrättelsen dokumenteras.

Tillsyn

Tillsyn av intagna sker genom en mindre lucka på celldörren. Berusade personer ses normalt till var femtonde minut medan gripna/anhållna ses till varje halvtimme. Tillsynen dokumenteras på ett tillsynsblad i form av ett siffersystem som anger olika koder för den intagnes status, t.ex. om denne sover eller pratar.

Hälso- och sjukvård

Det är det lokala befälet eller vakthavande befälet som beslutar om läkemedel ska delas ut till intagna. Förskrivna medhavda läkemedel delas ut av arrestpersonalen efter kontroll med sjukvården. Det förekommer att polisen hämtar läkemedel i en intagens bostad.

Arresten saknar avtal med jourläkare.

Slutgenomgång

Genomgången inleddes med att JO:s medarbetare redogjorde för sina iakttagelser vid inspektionen. Polisen anförde bl.a. följande.

Vid de tre senaste skydds ronderna av arresten i Hudiksvall har det noterats att det luktar illa i några celler samt att det finns behov av ommålning och byte av bl.a. mattor. Beslut om renovering måste dock fattas av polismyndighetens ledning och det finns ännu inget sådant beslut.

Vid protokollet

Marie Hansson

Justeras den 28 augusti 2014

Elisabeth Sjöblom

Uttalanden

Protokollet föranleder följande uttalanden från min sida.

Jag har i beslut den 18 juni 2014 (dnr 2572-2013) uttalat mig om den information om rättigheter och om verkställighetens innebörd som ska ges till intagna i polisarrest. Beslutet rör information både till personer som är frihetsberövade på grund av brott och till andra, exempelvis personer som är omhändertagna på grund av berusning eller ordningsstörning. Informationen ska lämnas skriftligen och på ett språk som den intagne förstår. Den ska vara klar, tydlig och lätt att förstå och finnas tillgänglig under hela frihetsberövandet – antingen genom att den finns tillgänglig i cellen eller genom att han eller hon får en kopia. Att endast i förbigående få del av skriftlig information är inte tillräckligt för att den intagne ska anses ha underrättats om sina rättigheter. Det är viktigt att den enskilde ges tid till att ta till sig informationen och att den lämnas i så nära anslutning till frihetsberövandet som möjligt; den bör lämnas senast i samband med att den frihetsberövade tas in i arresten. Det är viktigt att det dokumenteras att den intagne har getts informationen.

Den 1 juni 2014 infördes också nya bestämmelser i förundersökningskungörelsen om information bl.a. till frihetsberövade.

Polismyndigheten måste omgående se till att införa rutiner som innebär att de intagna får del av den information de har rätt till. Jag vill i det sammanhanget även erinra polismyndigheten om de skyldigheter myndigheten har i fråga om underrättelse till intagnas närstående (se de ovan nämnda bestämmelserna [s.3] och JO:s beslut i ärende 3682-2011 och 2293-2012).

I protokollet redogörs för iakttagelser om bristfällig standard och särskilt dålig luft i två av cellerna. Enligt 1 § kungörelsen (1958:215) med vissa föreskrifter om häkten och polisarrest ska förvaringsrum i polisarrest fylla skäligen anspråk på sundhet. Enligt 5 § ska förvaringsrummet vid användning dagligen rengöras och luftas. Enligt 1 § Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om polisarrest (FAP

915-1) ska en polisarrest vara tillräckligt uppvärmd, vädrad och upplyst samt städas i den utsträckning det behövs.

Polismyndigheten bör se över sina rutiner för att undvika att frihetsberövade sätts in i celler som inte är städade på ett tillfredsställande sätt. Jag vill även erinra polismyndigheten om 1 kap. 4 § häkteslagen där det anges att intagna ska bemötas med respekt för sitt människovärde och med förståelse för de särskilda svårigheter som är förenade med frihetsberövandet.

För övrigt föranleder protokollet inte några ytterligare uttalanden från min sida.

Cecilia Renfors

2014-08-28

Sändlista:

Polismyndigheten i Gävleborgs län, länspolismästaren

Polismyndigheten i Gävleborgs län, Polisområde norra Gävleborg, polisområdeschefen och arrestföreståndaren

Rikspolisstyrelsen, rättsenheten

Rikspolisstyrelsen, Polisavdelningen, enheten för ordning och säkerhet